

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelse af et støtteprogram for overvågning og sporing i rummet«

COM(2013) 107 final — 2013/0064 (COD)

(2013/C 327/08)

Ordfører: **Edgardo Maria IOZIA**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede hhv. den 14. marts 2013 og den 20. marts 2013 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelse af et støtteprogram for overvågning og sporing i rummet"

COM(2013) 107 final — 2013/0064 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 27. juni 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 491. plenarforsamling den 10.-11. juli 2013, mødet den 10. juli, følgende udtalelse med 165 stemmer for, 1 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU erkender vigtigheden af, at Europa har et uafhængigt system til overvågning af rummet, så det kan beskytte sin egen ruminfrastruktur og opsendelser, og det bifalder Kommissionens initiativ, der for første gang tager fat på emnet og foreslår løsninger til, hvordan der på området kan sættes gang i samarbejdet og integrationen i Den Europæiske Union.

1.2 EØSU støtter Kommissionens tanke om, at medlemsstaterne fremlægger operationelle forslag til Kommissionens godkendelse i de situationer, hvor der for EU er en klar interesse i kvaliteten og kvantiteten af den pågældende information og i at dele viden om bl.a. dataanalysemetoder og -kapacitet.

1.3 EØSU er klar over, at det er svært at finde fælles løsninger for medlemsstaterne, og ser Kommissionens forslag som et første og vigtigt skridt i retning mod mere ambitiøse samarbejds mål. De meget store militære interesser i programmet gør det særdeles vanskeligt at skabe den fælles infrastruktur, som EØSU håber, vil kunne virkeliggøres så hurtigt som muligt startende med dette initiativ. Det er dog positivt at begynde at skabe grundlaget for dette samarbejde mellem civile og militære strukturer, hvori ESA, Det Europæiske Forsvarsagentur og Direktoratet for Krisestyring og Planlægning bør deltage.

1.4 EØSU mener, at den finansiering, der er afsat til at gennemføre SST-tjenesten i de næste 7 år, primært bør gå til at opbygge en første uafhængig europæisk kapacitet, hvortil der overføres en del af den kapacitet, der for øjeblikket findes inden for medlemsstaternes forsvar. I praksis skal det ske ved hjælp af

de optiske teleskoper, der allerede bruges i Europa (De Kanariske Øer), og ved at bygge mindst én europæisk radar, der kan måle sig med dem, der bruges i forsvaret. På den måde bliver investeringerne mere langsigtede, og ny kapacitet og nye kompetencer overføres til civilområdet for at forbedre livskvaliteten for de europæiske borgere.

1.5 EØSU mener, at det for de 7 år, der er afsat til at gennemføre programmet, er nødvendigt at fastlægge nærmere bestemmelser vedrørende det serviceniveau, som forventes af de nationale partnere med hensyn til mængden, typen, hyppigheden, kvaliteten og tilgængeligheden af data, der skal leveres, så der er de fornødne instrumenter til at evaluere tjenesten, ligesom det er tilfældet i programmerne under det syvende forskningsrammeprogram, hvor disse parametre er klart definerede og fastlagt i fællesskab.

1.6 EØSU anbefaler, at kriterierne for deltagelse i programmet forbliver åbne, og at de præciseres tydeligere i artikel 7, stk. 1, litra a). Det er meget vigtigt, at programmet ikke kun er åbent for deltagelse for de lande, som besidder en uafhængig kapacitet (f.eks. Frankrig, Tyskland, Det Forenede Kongerige), men for alle lande, som har mulighed for at stille databehandlingskapacitet til rådighed. Den foreslåede ordlyd bør omformuleres.

1.7 EØSU gør opmærksom på, at overvågningsaktiviteterne, under ét benævnt kendskab til situationen i rummet (*Space Situational Awareness*), ud over overvågning og sporing i rummet også omfatter vejrforholdene i rummet (knyttet til solens magnetiske aktiviteter) og overvågning af jordnære objekter

1.8 EØSU mener, at der parallelt bør arbejdes med de to områder, som definitionen af SSA oprindeligt sigtede mod, ikke mindst eftersom det er almindeligt anerkendt, at den fare, som ruminfrastrukturen udsættes for fra solens aktiviteter, er mindst lige så stor, hvis ikke væsentlig større, når der tages højde for virkningerne af særligt intense hændelser. Det opfordrer derfor Kommissionen til at fastlægge en omfattende og integreret ramme for de mange aspekter, der knytter sig til beskyttelse af ruminfrastrukturen, navnlig i samarbejde med ESA, som allerede aktivt beskæftiger sig med et program for beskyttelse mod solstråling. I konklusionerne fra konferencen om rummet og sikkerhed i Madrid den 10.-11. marts 2011 (som der henvises til i konsekvensanalysen) angives det klart, at samarbejdet mellem alle berørte parter, især EU, USA og medlemsstaterne, på dette område skal styrkes.

1.9 EØSU er enig i Kommissionens forslag om at styrke samarbejdet med USA og andre medlemsstater, som er interesserede i et fælles projekt om beskyttelse af ruminfrastrukturen med henblik på at forhindre farlige og undertiden katastrofale kollisioner med til tider meget små materiale, som kan sætte dyre satellitter, der er uundværlige for menneskets aktiviteter, ud af drift.

2. Kommissionens meddelelse

2.1 I meddelelsen stilles der forslag om oprettelse af et nyt EU-program for overvågning i rummet og sporing af objekter i kredsløb om Jorden benævnt SST (*Space Surveillance and Tracking*).

2.2 Det er blevet nødvendigt at oprette programmet for at beskytte den europæiske ruminfrastruktur, navnlig den infrastruktur, der er omfattet af Galileo og Copernicus/GMES-programmet, og tillige for at beskytte europæiske opsendelser mod risikoen for kollision med rumskrot.

2.3 I meddelelsen fastlægges endvidere den retlige ramme for programmet og finansieringen heraf for perioden 2014-2020.

2.4 Meddelelsen ledsages af en rapport⁽¹⁾, hvori fem finansierings- og forvaltningsmodeller for programmet gennemgås nærmere med angivelse af karakteristika, omkostninger og fordele ved de enkelte modeller.

2.5 Inden selve lovteksten indeholder meddelelsen en begrundelse, og der redegøres for baggrunden.

2.6 Det samlede generelle EU-bidrag til gennemførelsen af støtteprogrammet er 70 mio. EUR i perioden 2014-2020.

2.7 Pengene skal gå til driften af de sensorer, som allerede findes i de deltagende medlemsstater (som regel i militæret), og til en varslingstjeneste baseret på data fra de deltagende medlemsstater og EU-Satellitcentret (EUSC).

2.8 Deltagelse i programmet er frivillig, men forudsætter, at de deltagende lande besidder sensorer (teleskoper, radarer), som allerede er i drift, og de nødvendige tekniske og menneskelige ressourcer eller databehandlingskompetencer.

2.9 Omkostningerne ved kollisioner mellem de europæiske operationelle satellitter og skrot vil ifølge resuméet af den konsekvensanalyse, der ledsager forslaget, i Europa være på 140 millioner euro om året og anslås til at stige til 210 millioner euro i takt med den forventede stigning på 50 % i tjenesterne på satellitområdet i de kommende år. Disse tal udgør et meget konservativt skøn og omfatter ikke tab "på jorden", dvs. økonomiske tab pga. afbrydelse af tjenester, der er afhængige af satellitdata.

2.10 Det er vigtigt at bemærke, at dette tab for langt størstedelens vedkommende er en følge af, at satellitterne fysisk går tabt, men derimod at deres driftstid forkortes på grund af de manøvrer, der skal foretages for at undgå kollisioner.

2.11 Selvom flere medlemsstater i dag har deres egen overvågning, mener Kommissionen, at EU's medvirken er nødvendig for at opnå de investeringer, der er nødvendige til finansiering af projektet, etablering af styringsordninger, definering af datapolitik og til sikring af, at bestående og fremtidig kapacitet inddrages i koordinerede bestræbelser.

2.12 Det amerikanske *Space Surveillance Network* (SSN) under USA's forsvarsministerium er i dag forbilledet for alle varslings-tjenester. Samarbejdet mellem EU og USA, hvorunder data fra USA stilles gratis til rådighed, vurderes i den forbindelse til at være mangelfuldt, da dataene ikke er tilstrækkeligt korrekte, og EU ikke har nogen kontrol over den måde, de behandles på.

2.13 Oprettelsen af tjenesten er således helt i tråd med strategien om, at Europa skal være uafhængig på områder, der vurderes at være kritiske, og især adgangen til rummet.

2.14 Det anslås, at 65 % af de sensorer til satellitter i lav bane (LEO), der eksisterer i dag, drives fuldstændigt eller delvist af institutioner med tilknytning til forsvaret⁽²⁾.

2.15 Den Europæiske Rumorganisation (ESA) vurderes ikke at være den rette organisation til at gennemføre et program af denne art, da det ikke har værktøjerne til at behandle den slags data af fortrolig karakter, som hentes af militærets sensorer.

⁽¹⁾ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene *Impact Assessment*, SWD(2013) 55 final.

⁽²⁾ *Study on Capability Gaps concerning Space Situational Awareness*, ONERA, 2007.

2.16 Det er tanken, at EU-Satellitcentret (EUSC) skal være det europæiske organ, der står for drift og koordinering af tjenesten. EUSC er et EU-agentur, som blev oprettet ved Rådets fælles aktion af 20. juli 2001, og som leverer geospatiale billedinformationstjenester og -produkter på forskellige klassificeringsniveauer til civile og militære brugere. EU-Satellitcentret vil kunne lette leveringen af SST-tjenester, og vil (sammen med de deltagende medlemsstater) deltage i oprettelsen og driften af SST-systemets funktioner, som er et af målene for SST-støtteprogrammet. Men som agenturets statut er formuleret lige nu, har det ingen beføjelser inden for SST.

2.17 Det forventes, at der vil være behov for 50 personer til at forvalte programmet. (inklusive det personale, der stilles til rådighed af de deltagende medlemsstater, EUSC og Kommissionen).

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU mener ikke, at der med forslaget skabes instrumenter og kompetencer, der på EU-niveau er tilstrækkelige til at indsamle og analysere dataene, og at Europa derfor efter udløbet af den 5-årige finansieringsperiode vil være i samme situation som 5 år tidligere og formentlig være nødt til at forny aftalen for at sikre, at de deltagende medlemsstaters forsvarsstrukturer løbende leverer data.

3.2 Der foreslås en finansiering på 70 millioner euro, men der fastlægges ingen krav om, hvornår, hvor hurtigt og i hvilken kvalitet de nationale strukturer skal levere data. Det er derfor vanskeligt at fastsætte evalueringskriterier for den leverede tjeneste. Det vil først være muligt, når Kommissionen har offentliggjort de gennemførelsesretsakter, der skal udarbejdes.

3.3 Medlemsstaterne er af den opfattelse, at ESA ikke yder tilstrækkelige garantier for behandlingen af følsomme data, og derfor er EUSC blevet udpeget til at forestå denne opgave. Det skal dog bemærkes, at i de medlemsstater, som har en overvågnings- og sporingstjeneste (Det Forenede Kongerige, Frankrig, Tyskland), foregår dette i et samarbejde mellem rum- og forsvarsagenturer, hvilket kunne tyde på, at et sådant samarbejde mellem rum- og forsvarsagenturer nok er det mest effektive i praksis. Baggrunden for at udelukke ESA fra en tjeneste af denne slags er således ikke klar, slet ikke da ESA allerede deltager i den internationale tjeneste for katastrofevarsling og -håndtering, *International Charter on Space and Major Disasters*.

3.4 SST-programmet er den ene af de tre dele af det forberedende program *Space Situational Awareness (SSA)*, som endnu ikke er sat i drift, men som ESA siden 2009 har stået i spidsen for - de andre to er *Space Weather* og *Near-Earth Objects*

3.5 ESA's forberedende SSA-program har et budget på 55 millioner euro. Sammenhængen mellem de to programmer er ikke klar. Navnlig er det ikke klart, hvordan SST-tjenesten skal

fungere side om side med en lignende tjeneste, som udsender og forvalter varslinger om risici forbundet med solens aktiviteter.

3.6 Omfanget af skader forårsaget af kollisioner med skrot bør sammenlignes med omfanget af de skader, som solens geomagnetiske aktivitet forårsager. Ifølge en undersøgelse foretaget af det amerikanske NOAA ⁽³⁾ er de økonomiske tab fra virkningerne af solstorme på satellitinfrastrukturene enorme. I 2003 ødelagde intens solaktivitet den japanske satellit, ADEOS-2, der havde kostet 640 millioner dollar. I 1997 var en magnetisk storm årsag til, at telekommunikations satellitten Telstar til en værdi af 270 millioner dollar gik tabt, mens en anden magnetisk storm i 1989 resulterede i ni timers blackout i Canada med skader for 6 milliarder dollar til følge.

3.7 Det anslås, at en solsuperstorm som den i 1859 i dag ville medføre skader for 30 milliarder dollar alene på geostationære satellitter, mens skaderne på elnettet ville få beløbet til at stige til 1-2 trillioner dollars, og at det ville tage 4-10 år, før det igen var fuldt funktionsdygtigt ⁽⁴⁾.

3.8 Risikoen forbundet med solens aktiviteter er mindst lige så høj som risikoen fra skrot. EØSU mener derfor, at der bør være en fælles overvågning af de to typer risici, sådan som der i øvrigt blev lagt op til på Madridkonferencen i marts 2011. Af meddelelsen fremgår det imidlertid ikke klart, hvem der skal forestå en varslings-tjeneste vedrørende solens aktiviteter.

3.9 EØSU mener, at forslaget også bør tage højde for beskyttelse af den europæiske ruminfrastruktur, herunder også en supplerende aktivitet om overvågning af vejret i rummet og tidshorisonten for gennemførelse og integration af de to systemer.

4. Specifikke bemærkninger

4.1 Af artikel 5, stk. 2, fremgår det, at der ikke skal udvikles ny kapacitet, men at den, der allerede findes i medlemsstaterne, skal anvendes. Imidlertid står der udtrykkeligt i afsnit 2 i begrundelsen, at den eksisterende kapacitet ikke er tilstrækkelig. Det er således ikke helt klart, hvilken slags system, der skal gennemføres i praksis - det gælder også de 5 typer, der er opregnet i den konsekvensanalyse, der ledsager meddelelsen.

4.2 De tekniske karakteristika ved systemet udspecificeres ikke. Målene beskrives, men først efter fremtidige drøftelser mellem medlemsstaterne vil der blive truffet beslutning om, hvad det skal bestå af.

⁽³⁾ *Value of a Weather-Ready Nation*, 2011, NOAA.

⁽⁴⁾ Se National Research Council. (2008), *Severe Space Weather Events. Understanding Societal and Economic Impacts: A Workshop Report*. Washington, DC, The National Academies Press.

4.3 Sammenhængen mellem militær og civil brug. Systemet er konstrueret som et civilt system. Men de fleste informationer kommer fra militæret. Der er ingen udtrykkelige krav eller protokoller, som forpligter militæret til at levere disse informationer til de civile organer. Også her udskydes løsningen af problemet til en gang i fremtiden.

4.4 Forholdet mellem medlemsstaterne og EU. Det fremgår af forslaget, at alle sensorer ejes og også fremover skal ejes af de enkelte medlemsstater. Der synes ikke at være udtrykkelige krav, som garanterer levering af en minimumsmængde af data og information.

4.5 Definition af tjenesten. Forslaget indeholder intet eksplicit herom. Det er derfor umuligt at vurdere, om den kan gennemføre projekterne under programmet.

4.6 I Rådets resolution om fremme af den europæiske rumpolitik af 26. september 2008 understreges det, at det er

nødvendigt, "at udvikle en kapacitet, der [...] kan imødekomme de europæiske brugeres behov for en omfattende situationsforståelse af forholdene i rummet".

4.7 Det er vigtigt, at SST-programmet og de eksisterende SSA-programmer udvikles aktivt.

4.8 "Virknings- og resultatindikatorerne" i punkt 1.4.4 er temmelig tautologiske og indeholder i praksis meget lidt, der kan bruges til den efterfølgende vurdering af programmets effektivitet.

4.9 Bortset fra definitionen af styringen er systemets driftsmodel ikke klart defineret.

Det er ikke obligatorisk for medlemsstaterne at deltage. Hvad skal der som minimum til, for at tjenesten kan fungere?

Bruxelles, den 10. juli 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
